

- (8) a (Ég mun) oft hafa lánað Sveini þessa bók
 b (Ég mun) *þessa bók oft hafa lánað Sveini
 c (Ég mun) *oft þessa bók lánað Sveini hafa
 d (Ég mun) *oft hafa þessa bók lánað Sveini
 e (Ég mun) *oft hafa lánað þessa bók Sveini
 f (Ég mun) *Sveini oft hafa lánað þessa bók
 g (Ég mun) *oft Sveini hafa lánað þessa bók
 h (Ég mun) *oft hafa Sveini lánað þessa bók
 i (Ég mun) *lánað oft hafa Sveini þessa bók
 j (Ég mun) *oft lánað Sveini hafa þessa bók
 k (Ég mun) *hafa oft lánað Sveini þessa bók
 l (Ég mun) *hafa lánað oft Sveini þessa bók

(9) a Þórður hafði ritað bréf til Þorgils ... (*Þorgils saga skarða*, s. 614)

b Þorsteinn hafði látið gera kirkju á bæ sínum

(*Grettis saga Ásmundarsonar*, s. 1036)

c ... því að Gunnar mun eigi gera mér mein

(*Brennu-Njáls saga*, s. 188)

d Þá er Sveinn hafði verið konungur þrjá vetur í Noregi ...

Ólafs saga helga, s. 553)

e ... hann skal hafa etið mat sinn fyrir miðja nótt ...

(*Grágás*, s. 34)

(10) a Sá einn mun það gert hafa ...

(*Grettis saga Ásmundarsonar*, s. 987)

b ... og mun maðurinn satt sagt hafa

(*Ljósvetninga saga (C-gerð)*, s. 1680)

c En ekki mun eg þenna mann séð hafa

(*Laxdæla saga*, s. 1632)

d ... að Hetta tröllkona muni þetta kveðið hafa

(*Bárðar saga Snæfellsáss*, s. 55)

e ... að engi yðar mundi þetta ráð fundið hafa

(*Króka-Refs saga*, s. 1529)

(11) a Þorgilsi hafði gefin verið öxi góð

(*Þorgils saga og Hafliða*, s. 25)

b Hann kvaðst fundið hafa barn nýfætt

(*Finnboga saga ramma*, s. 626)

c Þar muntu séð hafa Þorstein svarta ...

(*Laxdæla saga*, s. 1632)

d ... því að engi mun séð hafa slík svín ...

(*Finnboga saga ramma*, s. 629)

e ... að fáir muni séð hafa rösklegra mann

(*Íslendinga saga*, s. 321)

(12) a Egill sagði að hann hefði drepið þræla Gríms

(*Egils saga Skalla-Grímssonar*, s. 517)

b Hallfreður sagði sig það gjarna vilja

(*Hallfreðar saga vandræðaskálds*, s. 1244)

c Þorgils sagði sér það vel líka

(*Þorgils saga skarða*, s. 584)

d Hann sagðist það gert hafa

(*Eyrbyggja saga*, s. 548)

(13) Grímur bað hann það fyrst gera

(*Egils saga Skalla-Grímssonar*, s. 416)

- (14) a (S_{oph}) - Að-so - A(b)
 b (S_{oph}) - A(b) - Að-so
 c (S_{oph}) - Að-so - A(ó) - A(b)
 d (S_{oph}) - A(ó) - Að-so - A(b)
 e (S_{oph}) - A(b) - Að-so - A(ó)
 f (S_{oph}) - A(ó) - A(b) - Að-so
 g (S_{oph}) - Hj-so - Að-so - A(b)
 h (S_{oph}) - Að-so - Hj-so - A(b)
 i (S_{oph}) - Að-so - A(b) - Hj-so
 j (S_{oph}) - Hj-so - A(b) - Að-so
 k (S_{oph}) - A(b) - Hj-so - Að-so
 l (S_{oph}) - A(b) - Að-so - Hj-so
 m(S_{oph}) - Hj-so - Að-so - A(ó) - A(b)
 n (S_{oph}) - Að-so - Hj-so - A(ó) - A(b)
 o (S_{oph}) - Hj-so - A(ó) - A(b) - Að-so
 p (S_{oph}) - Að-so - A(ó) - A(b) - Hj-so
 q (S_{oph}) - A(ó) - A(b) - Hj-so - Að-so
 r (S_{oph}) - A(ó) - A(b) - Að-so - Hj-so
 s (S_{oph}) - A(ó) - Hj-so - Að-so - A(b)
 t (S_{oph}) - A(ó) - Að-so - Hj-so - A(b)
 u (S_{oph}) - A(ó) - Hj-so - A(b) - Að-so
 v (S_{oph}) - A(b) - Hj-so - Að-so - A(ó)
 w(S_{oph}) - A(b) - Hj-so - A(ó) - Að-so
 x (S_{oph}) - Að-so - ögn - A(b)
 y (S_{oph}) - A(b) - ögn - Að-so
 z (S_{oph}) - ögn - Að-so - A(b)

- (15) a Eg mun þiggja hrossin *(Víga-Glúms saga, s. 1927)*
 b Faðir minn mun því ráða *(Vígundar saga, s. 1976)*
 c Jarlinn hafði gefið honum skipið *(Íslendinga saga, s. 263)*
 d ... og muntu henni gefa moturinn ... *(Laxdæla saga, s. 1602)*
 e ... að hann hefir líf gefið barninu *(Harðar saga og Hólmverja, s. 1259)*
 f ... því að þú hefir mér líf gefið ... *(Gísla saga Súrssonar (lengri gerð), s. 938)*
 g ... að sárið mundi hafa grandað honum *(Bandamanna saga (M-gerð), s. 25)*
 h ... og mundi hann tekið hafa skipið ... *(Gísla saga Súrssonar (lengri gerð), s. 932)*
 i [Engin dæmi fundust]
 j Nú munu þær eigi hafa því unað ... *(Piðranda þáttur, s. 2255)*
 k Tíðindi mundi oss það hafa þótt eina stund *(Gísla saga Súrssonar (styttri gerð), s. 865)*
 l ... og kvaðst enginn maður þetta gera vilja *(Hrafnkels saga Freysgoða, s. 1407)*
 m... en Eyjólfur kvaðst hafa gefið Bjarna sauðina *(Reykðæla saga, s. 1769)*
 n ... en hann mundi fengið hafa henni mikinn áverka *(Grettis saga Ásmundarsonar, s. 1006)*

- o [Engin dæmi fundust]
 p [Engin dæmi fundust]
 q Bárður kvaðst honum engi mundu segja (Króka-Refs saga, s. 1528)
 r ... að þessi maður mundi honum sanna hluti sagt hafa (Ólafs saga Tryggvasonar, s. 179)
 s Ásbjörn lést honum mundu gefa fé til (Hákonar saga herðibreiðs, s. 808)
 t Hallbjörn ... kveðst enn hverjum manni veitt hafa búðarrúm ... (Gísla saga Súrssonar (lengri gerð), s. 940)
 u ... hví Bolli mun sér hafa þar svo staðar leitað ... (Laxdæla saga, s. 1613)
 v ... og sagðist hann bústað vilja reisa sér (Hrafnkels saga Freysgoða, s. 1397)
 w Hann kveðst fyrir löngu það hafa honum spáð ... (Finnboga saga ramma, s. 634)
 x Nú hafði einn þeirra Skrælingja tekið upp öxi eina (Grænlandinga saga, s. 1106)
 y ... mun eg annað ráð upp taka (Gísla saga Súrssonar (lengri gerð), s. 936)
 z Hvenær skaltu upp taka slíkan ágætisgrip? (Laxdæla saga, s. 1608)

(16) S -> (XI) So_{ph} XI*

- (17) a Ingólfur segir: Vann hann á Þormóði Bersasyni?
 Gríma segir: Sjá hinn sami gerði það. (Fóstbræðra saga, s. 798)
 b Þórir hvarf aftur og gerði það að ráði Þorgils (Þorsteins saga hvíta, s. 2057)
 c Ingólfur ... byggði fyrstur landið;
 gerðu það aðrir landnámsmenn eftir hans dæmum (Landnámabók, s. 46)

(18) *Drepið þenna mann hefi eg nú

- (19) a Þá var hann beðinn af vinum sínum að staðfestast hér (Bandamanna saga (K-gerð), s. 27)
 b Því máli var vel svarað af móður hennar (Gunnars saga Keldugnúpsfífls, s. 1157)
 c Þá var hann tekinn af óvinum sínum (Íslendinga saga, s. 673)
 d Hann var kallaður af mörgum mönnum Eysteinn meyla (Magnúss saga Erlingssonar, s. 844)
 e ... þá var þetta kveðið af einhverjum (Þorgils saga og Haflíða, s. 22)

- (20) a Ekki er hann sagður mikilmenni (Reykðæla saga, s. 1743)
 b ... jöklar eru mjög miklir sagðir á Grænlandi (Grænlandinga saga, s. 1098)
 c Sá var honum sagður frændi Sörla (Íslendinga saga, s. 256)

- (21) Gera mætti grein fyrir tilbrigðum á þrennan hátt:
 a Með OV-grunnröð í sagnlið, og færslum (nafnliða og sagna í fallháttum) til hægri.
 b Með VO-grunnröð í sagnlið, og færslum (fornafna og sagna í fallháttum) til vinstri.
 c Með því að gera ráð fyrir tveimur grunnröðum í sagnlið; vali milli OV og VO.

(22) ... hvort hún vill eiga hann (*Brennu-Njáls saga*, s. 142)

(23) ... eða þættist séð hafa hann fyrr (*Haralds saga Sigurðarsonar*, s. 661)

(24) Málfræði A: OV-grunngerð + VO með ummyndunum (sagnarfærslu í hjálparbás og færslum "O" til hægri)	Málfræði B: VO-grunngerð + OV með ummyndunum (færslum "O" til vinstri)

<p>(25) a</p> <p style="text-align: center;">Sl</p> <p style="text-align: center;">Sl so</p> <p style="text-align: center;">NI so</p> <p>(mun) hana séð hafa</p>	<p>b</p> <p style="text-align: center;">Sl</p> <p style="text-align: center;">Sl so</p> <p style="text-align: center;">NI so</p> <p>(mun) t t hafa séð hana</p>
--	--

<p>(26) a</p> <p style="text-align: center;">Sl</p> <p style="text-align: center;">so Sl</p> <p style="text-align: center;">so NI</p> <p>(mun) hafa séð hana</p>	<p>b</p> <p style="text-align: center;">Sl</p> <p style="text-align: center;">so Sl</p> <p style="text-align: center;">so NI</p> <p>(mun) hana séð hafa t t</p>
--	--

- (27) a Hann ... sagði Ásbirni þau tíðindi sem orðið höfðu (*Finnboga saga ramma*, s. 650)
 b sveinninn ... heilsar þeim vel er komnir voru (*Hænsna-Þóris saga*, s. 1420)
 c Sá fór er sendur var ... (*Króka-Refs saga*, s. 1518)

- (28) a Hann skal fundið hafa fé sitt ... (Grágás, s. 304)
 b ... og hann mundi tekið hafa hross þeirra (Vatnsdæla saga, s. 1903)
- (29) a Sagt hefi eg það er eg mun segja (Svarfdæla saga, s. 1812)
 b Vita skyldir þú fyrst hvað þú vildir (Gunnlaugs saga ormstungu, s. 1172)
- (30) i (S_oph)- Að-so- A(b) - Hj-so
 o (S_oph)- Hj-so - A(ó) - A(b) - Að-so
 p (S_oph)- Að-so- A(ó) - A(b) - Hj-so
- (31) Ég hef engan séð
- (32) Jón hefur ýmislegt gert sér til gamans
- (33) *Ég hef hann séð
- (34) ??Lesið hef ég þessa bók
- (35) ... og það rigndi ekki yfir jörðina í þrjú ár og sex mánaði (Nýja testamentið [1540], s. 500)

- (36)aFlestar hugsanlegar ráðir liða á eftir sögn í persónuhætti virðast koma fyrir í forníslensku.
 bSamt sem áður leikur enginn vafi á því að sagnliður var til sem heild í fornu máli.
 cVegna þess að bæði OV- og VO-orðaröð helst í málinu um margar aldir er ekki eðlilegt að gera ráð fyrir skyndilegri endurtúlkun grunngerðarinnar.
 dMargar þeirra færslureglna sem gera þyrfti ráð fyrir til að leiða setningar með OV-röð af grunngerð með VO-röð eru ekki "eðlilegar".
 eEinfaldast virðist að gera grein fyrir þeirri fjölbreytni sem fram kemur í fornu máli með því að gera ráð fyrir tveimur grunngerðum.
 fEf gert er ráð fyrir að OV/VO færíbreytan hafi ekki haft neitt gildi í fornu máli má gera grein fyrir flestum tilbrigðum án þess að færa nokkuð til innan sagnliðar.
 gVegna frjálstrar orðaraðar og fjölda "eyðna" í fornu máli er ekki ólíklegt að börn á máltökuskeiði hafi átt í erfiðleikum með að gefa OV/VO færíbreytunni gildi.
 hÞegar stílfærsla varð sjaldgæfari, "gervifrumlagið" það kom til sögu og flestar "eyður" urðu ótækar leiddi það til þess að miklu fleiri setningar fengu VO-röð á yfirborðinu.
 iEinhvern tíma, sennilega kringum 1800, var VO-röðin orðin svo yfirgnæfandi að börn á máltökuskeiði gátu farið að gefa OV/VO færíbreytunni gildi.
 jNiðurstaðan af því varð að OV-setningar hurfu úr málinu á tiltölulega stuttum tíma á fyrri hluta 19. aldar.